

Verslag van de bijeenkomst van de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken, 25 november 2022

De situatie langs alle migratieroutes – inventarisatie en weg voorwaarts

Het Voorzitterschap lichtte toe dat deze extra Raad is belegd vanwege de toename van irreguliere migratie langs alle routes richting de EU. Veel lidstaten staan onder druk en dit vergroot de noodzaak voor gezamenlijke, Europese oplossingen. Het Voorzitterschap noemde een aantal elementen die belangrijk zijn: structurele wetgevende oplossingen via het Asiel- en Migratiepact, betere bescherming van de buitengrenzen en samenwerking met derde landen om irreguliere migratie te voorkomen en terugkeer te verbeteren. Ook vroeg het Voorzitterschap aandacht voor de mogelijke toename van ontheemden uit Oekraïne als gevolg van een mogelijk strenge winter.

De Commissie gaf een overzicht van de situatie langs de migratieroutes. Zowel op de Centraal-Mediterrane route (CMR), de Oost-Mediterrane route (OMR) en de Westelijke Balkanroute (WB) is het aantal irreguliere migratiebewegingen sterk toegenomen. De Commissie presenteerde haar Actieplan voor de CMR en zegde toe ook spoedig een zelfde soort Actieplan voor de andere routes te presenteren, te beginnen met een gezamenlijk plan voor de Westelijke Balkan en de Oost-Mediterrane route. De Commissie verwees voor Westelijke Balkan naar acties die voor die regio reeds in gang zijn gezet, waaronder diplomatieke druk op betreffende landen om hun visumbeleid aan te passen. Met betrekking tot de Oost-Mediterrane route benadrukte de Commissie het belang van effectief migratie- en grensmanagement. Verder pleitte de Commissie voor meer coördinatie op Search and Rescue-operaties (SAR). Zij zal met het oog hierop de SAR Contact Group opnieuw bijeenroepen, een werkgroep waarin lidstaten eerder ook met elkaar spraken over gezamenlijke afspraken. Tot slot benadrukte de Commissie het belang van voortgang op het Asiel- en Migratiepact, evenals het belang van naleving van het huidig acquis.

Nederland heeft het Actieplan voor de CMR verwelkomd, net als de aankondiging dat ook voor de OMR en de WB plannen zullen volgen. De extra inzet op samenwerking met herkomst- en doorreislanden is noodzakelijk om als EU grip te krijgen op irreguliere migratie richting Europa. Op dit moment is de situatie zorgelijk: Nederland pleitte voor stevige maatregelen om de toename aan irreguliere migratie tegen te gaan. Daarbij heeft Nederland benadrukt dat ook binnen de EU vaart gemaakt moet worden met verbeteringen; zoals het verder verstevigen van de buitengrenzen, het volledig benutten van het mandaat van Frontex, het verbeteren van registratie van asielzoekers en het naleven van de Dublin-verordening. Nederland heeft bij de Commissie erop aangedrongen om toe te zien op de naleving van deze afspraken, mede in het licht van de motie Brekelmans¹.

In een volledige tafelronde verwelkomden alle lidstaten de inspanningen van de Commissie. Samenwerking met derde landen kreeg zoals verwacht veel aandacht. Er werd aandacht gevraagd voor brede EU-partnerschappen, preventie van vertrek, betere financiering, ondersteuning van grensbeheer, het vergroten van capaciteiten van kustwachten, het verbeteren van terugkeer en de bestrijding van mensensmokkel en -handel. Met betrekking tot de SAR Contact Group benadrukten meerdere lidstaten de noodzaak van een beter kader voor het handelen van NGO's. Andere lidstaten legden juist nadruk op de rol van staten bij reddingsoperaties. Veel lidstaten benadrukten de wens tot snelle voortgang op het Asiel en Migratiepact. Daarbij noemden enkele lidstaten het belang van een permanent solidariteitsmechanisme, andere lidstaten gingen vooral in op het belang van meer inspanningen om secundaire migratie tegen te gaan. Ook stonden enkele lidstaten stil bij de dreiging van instrumentalisering van migratie en de noodzaak om overeenstemming te bereiken op de verordening hierover tijdens de JBZ-raad van december. Tijdens de JBZ-Raad van 8-9 december zal de Raad verder spreken over de uitkomsten van deze extra Raad, specifiek over het vervolg van de actieplannen.

¹ Motie van lid Brekelmans, Kamerstukken 2022/2023, 36200, nr. 24